

Semi- gestructureerd leerkracht- interview

---

voor de
diagnostiek van ADHD,
gedragsstoornissen en
comorbide problemen

Teacher Telephone Interview (TTI)

R. Tannock, M. Hum, M. Masellis, T. Humphries, R. Schachar (2002). Teacher Telephone Interview for Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder and related disorders: DSM-IV version (TTI-IV). The Hospital for Sick Children Brain and Behavior Research Program, Toronto, Canada.

SickKids®

IMPAIRMENT RATING SCALE-Teacher (IRS-t)

Fabiano, G.A., Pelham, W.E., Waschbusch, D., Gnagy, E.M., Lahey, B.B., Chronis, A.M., Onyango, A.N., Kipp, H., LopezWilliams, A. & Burrows-MacLean, L. (2006). **A practical impairment measure:** Psychometric properties of the Impairment Rating Scale in samples of children with attention-deficit/hyperactivity disorder and two school-based samples. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 35, 369-385

Vertalingen in het Nederlands door:

Y. Groen, J.A. Brunnekreef, B.J. van den Hoofdakker, P.J. Hoekstra (2008, 2011). Accare

Aanpassingen naar DSM-5:

M.P. Feitsma, M.E. van der Meer, J.R. van der Wijk (2022). Accare Child Study Center

accare
child study center

LEERKRACHT INTERVIEW: TTI-2-NL / IRS-t

voor ADHD en verwante stoornissen: DSM-5 versie

Interviewer: _____

Functie interviewer: _____

Datum interview: /   /

LET OP: Interviews in september dienen afgenomen te worden met de leerkracht van het vorige schooljaar. Indien dit niet mogelijk is, dient het interview idealiter pas eind oktober te worden afgenomen, zodat de leerkracht zich een duidelijk beeld heeft kunnen vormen van de leerling.

Naam kind: _____

Geboortedatum: /   /

Naam leerkracht: _____

Naam school: _____

Tel. School: _____

Soort onderwijs: _____

Groep/klas: _____

Grootte groep: _____

Hoe vaak ziet de leerkracht het kind?: _____

Andere leerkracht/
klassenassistent: _____

Medicatie
(afgelopen 6 mnd)?

Nee

Ja, welke? _____

Gedragsoomschrijvingen met of zonder medicatie?

Zonder

Met

Verskil met en zonder medicatie? _____

NOEMEN

- De informatie van de leerkracht is van groot belang voor zorgvuldige diagnostiek.
- De informatie van de leerkracht wordt teruggekoppeld naar de ouders.
- De gedragsoomschrijvingen gaan over de afgelopen 6 maanden [dus sinds bv. kerst, zomervakantie, laatste verjaardag, etc.].

INLEIDING

Tijdens dit interview ben ik geïnteresseerd om een beeld te krijgen over hoe [naam kind] op school is [wanneer hij/zij **geen** medicatie gebruikt]. Mijn doelen voor dit interview zijn om begrip te krijgen van zijn/haar schoolprestaties (d.w.z. zijn sterke en zwakke kanten), het gedrag in de klas, vriendschappen en relaties met leeftijdgenoten en zijn/haar relaties met volwassenen in de school.

Ik zou dit beeld van [naam kind] willen krijgen, door met u te spreken over verschillende gebeurtenissen waar hij/zij in het algemeen dagelijks mee te maken zou kunnen hebben.

Op basis van uw reacties zal ik aantekeningen maken op het interviewformulier.

SCHOOLPRESTATIES

Basis onderwijs (zie volgende pagina voor middelbaar onderwijs)

- Hoe zijn de schoolprestaties van [naam kind]?

- Valt hij/zij uit op een bepaald vak?

- Heeft hij/zij bijles, extra begeleiding of een eigen leerlijn? Hoe veel/ hoe vaak?

Schoolvakken	Cijfer/Prestatie	Schoolvakken	Cijfer/Prestatie
Rekenen:	_____	Aardrijkskunde:	_____
Technisch lezen:	_____	Geschiedenis:	_____
Begrijpend lezen:	_____	Biologie:	_____
Spelling:	_____	Gymnastiek:	_____
Schrijven:	_____	Tekenen/ handvaardigheid:	_____
		Andere:	_____

Schoolvorderingstoetsen	Score	Datum afname
Citotoets rekenen	_____	_____
Citotoets lezen (DMT*)	_____	_____
• kaart 1	_____	_____
• kaart 2	_____	_____
• kaart 3	_____	_____
AVI-niveau (1 t/m 9)**	_____	_____
Cito*** leestempotoets	_____	_____
Cito*** begrijpend lezen	_____	_____
Cito*** spelling (SVS)	_____	_____

* **DMT**: De Cito Drie minutentoets is een leestoets die voornamelijk gericht is op het automatiseren van het woordbeeld. Kaart 1 bestaat uit eenvoudige woorden als huis, boom, tak. Kaart 2 bestaat uit woorden met medeklinkerverdubbelaar zoals bloem en school. En kaart 3 bestaat uit meerlettergrepige woorden.

** **AVI-niveau**: De AVI-toetsen zijn leestoetsen. Kinderen die moeite hebben met het automatiseren van het woordbeeld (zoals de dyslectische kinderen) kunnen bij het lezen van teksten compenseren als ze gebruik maken van de context/het verhaal. Eind groep 3 moeten kinderen op AVI-3 niveau zitten, Eind groep 4 op AVI-6 niveau en eind groep 5 op AVI-9. Verder dan AVI-9 gaat de toets niet. De scholen zullen in de komende jaren overstappen van de AVI-toetsen naar de leestempotoets van Cito. De AVI-toetsen zullen ze dan niet meer als een signaleringstoets gebruiken maar meer als een diagnostische toets. Het kan zijn dat scholen die overstap al gemaakt hebben.

*****CITO-toets**: Cito is opgebouwd in a, b, c, d, en e-scores waarbij a het hoogste is en e het laagste. Ook kan er een indeling van 1 t/m 5-niveau gebruikt worden, hierbij is 1 de hoogste- en 5 de laagste score.

A = zeer goed tot goed; B = ruim voldoende; C = matig tot voldoende; D = onvoldoende; E = zwak

Intelligentietest(en)	Score(s)	Datum afname
SON 2 ½ -7	_____	____/____/____
Rakit	_____	____/____/____
WISC (-RII -III V)	_____	____/____/____
WAIS (-III -IV)	_____	____/____/____

SCHOOLPRESTATIES

Middelbaar onderwijs

- Hoe zijn de schoolprestaties van [naam kind]?

_____

- Valt hij/zij uit op een bepaald vak?

_____

- Heeft hij/zij bijles, extra begeleiding of een eigen leerlijn? Hoe veel/ hoe vaak?

_____

- Welk type onderwijs volgt [naam kind]?

_____

- Welk(e) sector (VMBO)/profiel (HAVO/VWO) volgt [naam kind]?

_____

VMBO (aankvinken):

Sector Techniek

Sector Zorg en Welzijn

Sector Economie

Sector Landbouw

Theoretische Leerweg (TL)

HAVO/VWO (aankvinken):

Profiel Cultuur en maatschappij

Profiel Natuur en gezondheid

Profiel Economie en maatschappij

Profiel Natuur en techniek

Anders: _____

Schoolvakken

Cijfer/Prestatie

Nederlands:

_____

Engels:

_____

Frans:

_____

Duits:

_____

Biologie:

_____

Natuurkunde:

_____

Scheikunde:

_____

Schoolvakken

Cijfer/Prestatie

Geschiedenis:

_____

Aardrijkskunde:

_____

Wiskunde:

_____

Economie:

_____

Culturele en kunstzinnige vorming:

_____

Lichamelijke opvoeding:

_____

Technische vakken:

_____

Andere:

_____

ALGEMENE OMSCHRIJVING VAN HET KIND

(denk hierbij expliciet aan de sterke kanten van het kind/de jongere)

*NB. Dit is toegevoegd in de Nederlandse versie

ZELFREDZAAMHEID

MOTORISCHE VAARDIGHEID (FIJN/GROVE MOTORIEK)

AANKOMST OP SCHOOL

Ik wil graag beginnen met (naam kind)'s aankomst op school 's ochtends. Ik wil meer weten over

- zijn/haar stemming, activiteitsniveau en uiterlijke verschijning wanneer hij/zij de klas binnen komt
- hoe hij/zij de routinetaken bij aankomst uitvoert
- en of (naam kind) alles bij zich heeft wat hij/zij nodig heeft.
- Ook wil ik weten hoe zijn/haar gedrag is bij het doorbespreken/opstarten van de dag (of eventueel: bidden).

Gedragsbeschrijving:

GEDRAG IN DE KLAS - GROEPSSITUATIE

Nu wil ik graag bespreken hoe (naam kind) ermee omgaat als u als leerkracht de klas instructies geeft bij groepsmomenten. Waar zitten de kinderen op dat moment? (bijv. aan tafel of in een kring?) Ik wil graag weten hoe (naam kind) omgaat met deze situatie en hoe hij/zij participeert in kring/groepsgesprekken?

Gedragsbeschrijving:

GEDRAG IN DE KLAS - INDIVIDUEEL

Als de groepssituatie voorbij is en de leerlingen moeten weer naar hun plaats gaan voor individueel werk, is (naam kind) dan in staat om uw instructies uit te voeren?

Gedragsbeschrijving:

SCHAKELMOMENTEN

Ik zou ook graag een beeld willen krijgen van hoe (naam kind) omgaat met schakelmomenten, zoals het naar buiten en naar binnen gaan bij pauzes, lunch of het schakelen van het ene naar het andere vak. Ik wil weten of hij/zij in staat is om de routines uit te voeren, zoals het materiaal opruimen en het nieuwe materiaal pakken, en het aan- en uitdoen van haar jas?

Gedragsbeschrijving:

RELATIES OP SCHOOL MET LEEFTIJDGENOTEN

U heeft mij een goed beeld gegeven van hoe [naam kind] zich gedraagt tijdens leersituaties.

Ik wil ook graag een beeld krijgen van [naam kind]'s relaties met andere kinderen op school.

Hoe zijn de relaties van [naam kind] met andere kinderen op school? Hoe speelt hij/zij?

Heeft hij/zij vriendjes of vriendinnetjes? Hoe brengt hij/zij de pauze door?

Gedragsbeschrijving:

RELATIES OP SCHOOL MET VOLWASSENEN

Hoe zijn de relaties van [naam kind] met volwassenen op school?

Aandachtsdeficiëntie-/ hyperactiviteitsstoornis (in het Engels afgekort: ADHD)

Aandachtstekort

1A. ACHELOOS

1. Hoe zou u de kwaliteit van het werk omschrijven?
2. Hoeveel zorg besteedt het kind aan zijn/haar werk?
3. Haalt het kind lagere cijfers door achteloze fouten?
4. Heeft het kind moeite om goed zijn/haar aandacht te houden bij wat er moet gebeuren?
5. Bij vakken waar het kind goed in is, maakt hij/zij dan dezelfde fouten?

ADHD TTI01
V-1A

BEWIJS:

- a) Het weglaten van vereiste details (bv. geen naam, datum);
- b) Overhaast te werk gaan, of is juist langzaam en als laatste klaar maar maakt domme fouten;
- c) Slordig werk (bv. slordig en in het algemeen onleesbaar handschrift, terwijl de vaardigheid voor netjes schrijven wel aanwezig is);
- d) Het niet nalezen of controleren van het werk.

OVERWEEG:

Problemen met de fijne motoriek of tekortkomingen in vaardigheden

1B. VOLGEHOUDEN AANDACHT

1. Wanneer de klas relatief stil is, is dit kind dan in staat om zich op zijn/haar werk te concentreren?
2. Is dit kind in staat om zijn/haar aandacht er gedurende de hele taak bij te houden?
3. Waar kijkt het kind naar tijdens een groepsgesprek of tijdens zittend zelfstandig werken?
4. Met betrekking tot de dingen die het kind kan, is hij/zij in staat gedurende een redelijke tijd (afhankelijk van leeftijd, vermogens) te blijven zitten en echt te werken?
5. Zou u dit kind omschrijven als iemand die vaak dagdroomt of verzonken is in gedachten?

ADHD TTI02
V-1B

Bewijs:

- a) Voor zich uit staren of rondkijken, zonder daarbij ergens op gericht te zijn;
- b) Dagdromen;
- c) In gedachten verzonken zijn;
- d) Omschreven als 'er niet met de gedachten bij te zijn';
- e) Omschreven als 'lijkt afwezig';
- f) Het kind begint met of houdt zich bezig met een taak, maar gaat hier in vergelijking tot leeftijdgenoten niet gedurende een redelijke tijd mee door.

OVERWEEG:

Scoren onder ADHD-1H 'Afgeleid'

Complex partiële (epileptische) insulten dienen te worden uitgesloten indien er een combinatie is van een hoge frequentie van voor zich uit staren en een desoriëntatie als het kind uit een dergelijke toestand komt.

1C. NIET LUISTEREN

1. Wanneer u een-op-een tegen hem/haar praat, is dit kind dan in staat om te volgen wat u zegt?
2. Drijven de gedachten van het kind af wanneer u met hem/haar praat? (Gevolgd door 'Hoe vaak')
3. Is het nodig om strategieën te gebruiken om ervoor te zorgen dat dit kind volgt wat u zegt?
4. Als het kind gevraagd wordt een gegeven instructie te herhalen, zou hij/zij daar toe in staat zijn?

ADHD

TTI03

V-1C

BEWIJS:

- a) Niet in staat zijn/haar gedachten bij het gesprek etc. te houden;
- b) Geeft geen andere feedback, zoals knikken, 'hummel'/'OK' zeggen of oogcontact maken;
- c) Het kind ziet er niet uit alsof het luistert (bv. lichaamshouding het lichaam, het hoofd zijn afgewend);
- d) De leerkracht moet veel moeite doen om de aandacht van het kind vast te houden en herhalen wat hij/zij net gezegd heeft;
- e) Het kind kan niet herhalen of omschrijven wat er gezegd is.

OVERWEEG:

Weigering of het niet begrepen hebben

1D. OPVOLGEN AANWIJZINGEN

1. Moet u het kind er vaak aan herinneren om zijn/haar werk af te maken of zijn/haar verplichtingen na te komen?
2. Kunt u me een idee geven hoeveel dit kind kan binnen zijn/haar prestatieniveau?
3. Hoe voert dit kind handvaardigheden/praktische vaardigheden uit (bv. natuurwetenschappen, kunstzinnige vorming)?
4. Wat doet het kind waardoor het zijn/haar werk niet kan afmaken?

ADHD

TTI04

V-1D

BEWIJS:

- a) Maakt zelden iets af;
- b) Lage productiviteit;
- c) Maakt dingen maar half af;
- d) Gaat van de ene onafgemaakte activiteit naar de andere;
- e) Maakt alleen werk af onder scherp toezicht;
- f) Moet er vaak aan herinnerd worden om door te gaan met werk/karweitjes en dit/deze af te maken;
- g) Maakt opdrachten/toetsen in de klas niet af.

SLUIT UIT:

Weigering (bv. vraag 'Weigert het kind om het werk te doen?'), tekortkomingen in vaardigheden (bv. vraag 'Hoe gaat het kind om met opdrachten en zittend werk wanneer hij/zij weet hoe het moet?').

1E. ONGEORGANISEERD

1. Hoe goed is dit kind in staat om zich klaar te maken en zich voor te bereiden voor de volgende activiteit of les?
2. Hoe goed legt dit kind zijn/haar papieren weer terug op de plaats waar ze thuishoren, zoals schrijfblaadjes, mappen of bakjes?
3. Is dit kind in staat gebruik te maken van de bestaande opgezette routine in de klas? (zoek naar voorbeelden)
 Vervolg op verkennende vraag 3):
 Moet u extra strategieën voor dit kind opstellen?
 Extra verkennende vragen voor kinderen of adolescenten die deelnemen in een roterend lessysteem:
4. Hoe zijn de organisatorische vaardigheden van dit kind?
 (Vraag om voorbeelden van organisatie of desorganisatie om er zeker van te zijn dat de leerkracht je bewijs geeft voor dit symptoom)
5. Hoe ziet zijn werkruimte er over het algemeen uit?

ADHD
V-1E

TTI05

BEWIJS:

- a) rommelig op ten minste 2 gebieden (bureau, kluisje, vak/kastje, rugtas, notitieboek of werkomgeving) die voor een beperking zorgt;
- b) het kind loopt steeds heen en weer tussen het vak/kastje/rugtas om de benodigde materialen te halen;
- c) heeft bij overgangen niet 'alles bij de hand'.

OVERWEEG:

Weigering of tekortkomingen in vaardigheden.

1F. VERMIJDT TAKEN

1. Hoe gaat het kind om met moeilijke of langdurige activiteiten of werk binnen zijn/haar prestatieniveau?
2. Komt dit kind op gang bij een zelfstandige bezigheid?
3. Stel u zou de moeilijkheidsgraad van vakken waar hij/zij goed in is verhogen. Zou hij/zij dan wel starten met het werk?

ADHD
V-1F

TTI06

BEWIJS:

- a) Actieve vermijding (maakt opmerkingen zoals 'Ja, zo meteen'; houdt zich bezig met iets anders; loopt de kamer uit; treuzelt; verdwijnt 'naar het toilet');
- b) Een verandering in gedrag of stemming bij het begin van moeilijkere en/of langdurige taken (bv. jammeren, klagen);
- c) Het kind begint niet met de activiteit zonder aansporingen of actief toezicht van de leerkracht;
- d) Het kind begint wel, maar houdt zich niet echt bezig met of steekt geen energie in de taak.

OVERWEEG:

Tekortkomingen in vaardigheden, oppositioneel-opstandig gedrag en/of angst (bv. continu behoefte aan goedkeuring)

1G. KWIJTRAKEN

1. Hoe goed houdt dit kind zijn/haar spullen in de gaten?
(Indien de leerkracht antwoordt dat dit prima gaat bij dit kind, stel dit dan vast door te vragen 'Dit is dus een kind dat niet continu op zoek is naar zijn/haar dingen, omdat hij/zij niet weet waar ze zijn?' om er zeker van te zijn het dingen kwijt zijn symptoom niet wordt bevestigd.)
(Indien de leerkracht antwoordt dat het een probleem is, vraag dan om goed te kunnen scoren ook 'Hoe goed houdt hij/zij zijn/haar persoonlijke spullen in de gaten' wanneer hij/zij dit niet spontaan noemt in zijn/haar beschrijvingen.)
2. In welke mate is dit kind continu op zoek naar zijn/haar dingen, omdat hij/zij geen idee heeft waar ze zijn?
3. In welke mate is er sprake van dat de leerling benodigheden (voor de les of opdracht) is vergeten of dat hij/zij geen enkel idee heeft waar ze zijn?

ADHD

TTI07

V-1G

BEWIJS:

- a) Is continu op zoek naar dingen (bv. potloden, tekstboeken, persoonlijke spullen);
- b) Het kind vraagt continu aan de leerkracht en andere kinderen 'Waar is mijn ...';
- c) Het kind weet niet waar het voorwerp is gebleven.

1H. AFGELEID

1. Hoe gaat het kind om met lawaai of andere activiteiten die in/buiten de klas plaatsvinden wanneer hij/zij zich op een taak zou moeten concentreren?
2. Heeft dit kind continu nieuwe instructies nodig om weer verder te gaan met de taak waar hij/zij mee bezig is?
3. Worden andere kinderen in dezelfde mate gestoord door deze afleidende prikkel?
4. Wordt zijn/haar werk beïnvloed?

ADHD

TTI08

V-1H

BEWIJS:

- a) In de aanwezigheid van andere activiteiten in de klas, stopt het kind met werken en is niet in staat weer te beginnen zonder aansporingen van de leerkracht;
- b) In zijn/haar stoel draaien of zich naar de afleidende prikkel bewegen;
- c) Het kind klaagt over lawaai en vraagt mogelijk ergens anders te werken;
- d) Het kind raakt afgeleid terwijl hij/zij op het punt stond iets te gaan doen (bv. het kind stopt om naar anderen te kijken, om ergens mee te spelen) en gaat zonder aansporingen niet meer terug naar de oorspronkelijke activiteit.

OVERWEEG:

Scoren onder ADHD-1B 'Volgehouden aandacht'

SLUIT UIT:

Andere symptomen zijn niet het probleem om dubbel scoren te voorkomen.

1I. VERGEETACHTIG

1. Zou u dit kind als verstrooid omschrijven? (<i>Zoek naar voorbeelden</i>)	ADHD	TTI09
2. Vergeet dit kind dingen die hij/zij nodig heeft voor school (bv. huiswerk, aantekeningen)?	V-1I	
3. Moet u dit kind er steeds aan herinneren om dingen, zoals zijn/haar lunch trommeltje/drinkbeker, mee naar huis te nemen?		

BEWIJS:

- a) Onthoudt zelden om huiswerk, aantekeningen, boeken mee naar huis (of school) te nemen of in te leveren;
- b) Vergeet om dingen mee naar huis te nemen;
- c) De leerkracht moet het kind steeds herinneren aan dagelijkse bezigheden of karweitjes (bv. de schoeltas klaarmaken, het lunchtrommeltje/drinkbeker pakken of terugleggen);
- d) Vergeet dat er een toets of overhoring is;
- e) Het kind weet waar het item is, maar vergeet het.

SLUIT UIT:

Het niet begrijpen.

Impulsiviteit

2G. ONDERBREKEN

1. Wanneer u dit kind of de gehele klas vragen stelt of instructies geeft, hoe gaat hij/zij dan om met de situatie?	ADHD	TTI10
2. Kapt dit kind u af wanneer u vragen stelt of instructies geeft? (Indien de leerkracht antwoordt dat alle leerlingen er antwoorden uitflappen, vraag dan 'doet hij/zij dit meer dan anderen?')	V-2G	

BEWIJS:

- a) Het kind antwoordt of praat voordat de leerkracht uitgepraat is (bv. 'Ik weet het, ik weet het'; 'Eh, eh');
- b) Het kind begint iets te doen voordat het mogelijk is dat het kind weet wat hij/zij moet doen;
- c) Het kind wacht niet totdat de leerkracht klaar is met het geven van instructies of met het stellen van de vraag.

OVERWEEG:

Scoren onder ADHD-2I 'Opdringen'

2H. BEURT WACHTEN

1. Kan dit kind op zijn/haar beurt wachten totdat u klaar bent met het stellen van de vraag of het geven van instructies?
2. Wat gebeurt er wanneer dit kind op zijn beurt moet wachten in kleinschalige groepsactiviteiten of speelactiviteit?
3. Heeft dit kind moeite met wachten op zijn/haar beurt tijdens een spel?

ADHD

TTI11

V-2H

BEWIJS:

- a) Het kind roept het antwoord uit of spreekt voor zijn beurt (wacht niet totdat hij/zij de beurt krijgt);
- b) Het kind eist onmiddellijk aandacht op of doet meteen iets (bv. kruipt voor bij een ander kind om vooraan in de rij te komen of als eerste te spreken);
- c) Het kind raakt gefrustreerd wanneer hij/zij op zijn/haar beurt moet wachten (het is essentieel dat de leerling deel uitmaakt van de interactie of activiteit).

2I. OPDRINGEN

1. In welke mate verstoort of belemmert dit kind lopende gesprekken of activiteiten van u en andere leerlingen?
2. Hoe vaak klagen andere kinderen er over dat dit kind hen stoort?

ADHD

TTI12

V-2I

BEWIJS:

- a) a) Kapt in het algemeen de persoon die aan het woord is af of praat er doorheen;
- b) Gaat door met roepen of aan de arm/ kleding van de leerkracht trekken wanneer deze met een ander kind praat of bezig is met iets anders;
- c) Dringt zich op of doet mee aan een spelletje of groepsactiviteit zonder gevraagd of uitgenodigd te zijn (bv. tegen de wens van de groep in);
- d) Grijpen; (het is essentieel dat de leerling géén deel uitmaakt van de interactie of activiteit).

Hyperactiviteit

2A. BEWEEGT ONRUSTIG

1. Wat doet dit kind wanneer hij/zij op zijn/haar stoel of plek zit?
2. Kan dit kind gedurende een redelijke periode stil zitten?
3. Wat doet hij/zij met zijn/haar handen?

ADHD

TTI13

V-2A

BEWIJS:

Onrustig bewegen houden frequente aanhoudende vlagen van activiteit in, zoals

- a) met de vingers op het bureau trommelen;
- b) met een potlood op het bureau tikken;
- c) een potlood tussen de vingers ronddraaien;
- d) het in- en uitklikken van een mechanisch(e) pen of potlood;
- e) het haar om de vinger draaien;
- f) met speelgoed of andere voorwerpen aan/op het bureau spelen. Draaien houdt in
- g) zittend wisselen van lichaamshouding
- h) eerst op het ene been zitten en dan weer op het andere.
- i) over het bureau of de tafel heen leunen en dan weer gaan zitten.
- j) op de knieën op de stoel gaan zitten en dan weer gaan zitten.
- k) staand wiegen of zwaaien met de armen of het hoofd van voren naar achteren draaien.

OVERWEEG:

Scoren onder ADHD-2E 'In de weer'

2B. OPSTAAN

1. Wat doet dit kind wanneer hij/zij op zijn/haar stoel moet zitten?
2. Moet u dit kind vaak terug naar zijn/haar stoel sturen?

ADHD

TTI14

V-2B

BEWIJS:

- a) Staat vaak op om rond te lopen in de klas;
- b) Wisselt vaak van plek;
- c) Gaat vaak de punt van zijn potlood slijpen;
- d) Gaat vaak zijn handen wassen;
- e) Gaat vaak naar leeftijdgenoten om te praten;
- f) Vindt het moeilijk om te blijven zitten tijdens presentaties of speciale gebeurtenissen.

2C. RENT/KLIMT

1. Beschrijft u eens hoe dit kind zich door de klas en gangen beweegt.
2. Hoe vaak zou ik dit kind zien rennen door de gangen, hollen naar de klas of klimmen over bureaus?

ADHD

TTI15

V-2C

BEWIJS:

- a) Over bureaus heen klimmen;
- b) Over andere kinderen, die op hun plek zitten, heen klimmen;
- c) Door gangen heen glijden of rennen;
- d) Bij overgangen van de ene naar de andere activiteit hollen.

2D. RUSTIG SPELEN

1. Hoe is het geluidsniveau van dit kind tijdens het speeluur (jongere leerlingen) of vrije tijd (d.w.z. buiten de lessen voor oudere leerlingen)?
2. Valt dit kind, in vergelijking met andere jongens/meisjes, op met betrekking tot het geluidsniveau?

ADHD

TTI16

V-2D

BEWIJS:

- a) Zingen;
- b) Neuriën;
- c) Door de klas schreeuwen;
- d) Met voorwerpen slaan;
- e) Luid met anderen spreken;
- f) Tegen de tafelpoten schoppen;

2E. IN DE WEER

1. Verplaatst dit kind zich steeds?
2. Zijn dit bewegingen van het hele lichaam of alleen friemelen?

ADHD

TTI17

V-2E

BEWIJS:

- a) Van voren naar achteren wippen op de stoel;
- b) Frequent van de stoel vallen ten gevolge van overmatige bewegingen op de stoel;
- c) Continu op en neer gaan op de stoel;
- d) Van voren naar achteren schommelen of ronddraaien wanneer op de plek gezeten moet worden;
- e) Heeft er moeite mee om het rustig aan te doen of te ontspannen.

2F. PRAAT VEEL

1. Hoe vaak kletst dit kind wanneer hij/zij dit niet zou moeten doen?
2. Belemmert dit hem/haar of anderen bij het werken?
3. Wie start deze gesprekken?

ADHD

TTI18

V-2F

BEWIJS:

- a) Op de stoel draaien om met anderen te praten;
  - b) Steeds maar doordatelen over iets;
  - c) Praten wanneer hij/zij spullen klaar moet maken voor de volgende activiteit.
-

OPPOSITIONELE-OPSTANDIGE STOORNIS (in het Engels afgekort: ODD)

A1. DRIFTIG

1. Hoe vaak verliest dit kind zijn/haar zelfcontrole en wordt hij/zij boos in vergelijking tot andere leerlingen?
2. Wat doet dit kind wanneer hij/zij boos wordt?
3. Treedt dit gedrag op bij een specifiek(e) kind of leerkracht, of specifieke situatie, of is dit gegeneraliseerd?
4. Wat lokt deze gedragingen uit en wat verlicht ze?
5. Hoe lang houden ze aan?

ODD TTI19
V-A1

BEWIJS:

- a) Neersmijten van boeken;
- b) Stampvoeten;
- c) Woede aanvallen;
- d) Tegen anderen brullen en schreeuwen;
- e) Rood aanlopen;
- f) Op de grond gaan liggen schreeuwen;
- g) De tanden op elkaar klemmen en de vuisten ballen.

A2. VAAK RUZIE

1. Hoe gaat dit kind om met volwassenen op school?
2. Is dit een beleefd kind of een die 'een grote mond heeft' of brutaal reageert?
3. Hoe vaak komt dit gedrag voor in vergelijking met andere leerlingen?

ODD TTI20
V-A2

BEWIJS:

- a) Een weerwoord klaar hebben;
- b) Het kind weigert toe te geven;
- c) Brutaal gedrag.

SLUIT UIT:

Klagen en zeuren

A3. WEIGERT REGELS

1. Hoe gaat het kind om met verzoeken van volwassenen of schoolregels?
2. Doet dit kind in het algemeen wat u vraagt?
3. Kunt u dit kind in het algemeen laten gehoorzamen?

ODD TTI21
IV-A3

BEWIJS:

- a) Het kind zegt 'Nee, ik hoef dat niet te doen';
- b) 'Jij kunt me niet vertellen wat ik moet doen';
- c) Het kind keert de volwassene de rug toe of kijkt de volwassene aan en negeert een verzoek.

SLUIT UIT:

Het niet begrijpen. Onvermogen om het verzoek te horen. Gebrek aan aandacht.

A4. ERGERT ANDEREN

1. In welke mate haalt dit kind het bloed onder andermans nagels vandaan?
2. Doet dit kind er alles aan om anderen lastig te vallen?
3. Gaat dit kind door met het lastigvallen van anderen zelfs als hem/haar gezegd is te stoppen?
4. Is het gedrag van dit kind gericht tegen een specifiek kind of specifieke volwassene in de schoolsituatie of is dit gegeneraliseerd?

ODD

TTI22

V-A4

BEWIJS:

- a) Porren;
- b) Met opzet de persoonlijke zone van anderen binnendringen;
- c) Aanhoudend treiteren;
- d) Aan de haren trekken;
- e) Andermans kleding en bezittingen afnemen.

SLUIT UIT:

Onopzettelijk anderen ergeren (d.w.z. niet doelbewust tegen anderen gericht) ten gevolge van andere ADHD symptomen of slechte sociale vaardigheden.

A5. ANDEREN SCHULD GEVEN

1. Hoe gaat het kind om met terechtwijzingen?
2. Neemt dit kind in het algemeen de verantwoordelijkheid voor zijn/haar eigen daden?

ODD

TTI23

V-A5

BEWIJS:

- a) Het kind zegt 'iemand anders heeft het gedaan';
- b) 'Hij begon';
- c) Het kind toont geen berouw.

A6. PRIKKELBAAR

1. Heeft dit kind de neiging om gedrag van anderen verkeerd op te vatten als negatief en tegen hem/haar gericht?
2. Schieten kleine dingen die anderen doen hem/haar in het verkeerde keelgat?

ODD

TTI24

V-A6

BEWIJS:

- a) Raakt geïrriteerd door anderen;
- b) Klaagt vaak over gedrag van anderen dat tegen hem/haar gericht is;
- c) Huilt snel;
- d) Jammert;

SLUIT UIT:

Depressie

A7. BOOS/GEPIKEERD

1. Kan dit kind in het algemeen vermeend onrecht loslaten?	ODD	TTI25
2. Is dit het type kind dat lichtgeraakt is?	V-A7	

BEWIJS:

- a) Het kind zegt 'je moet altijd mij hebben';
- b) 'Je geeft me nooit een kans';
- c) 'Het is niet eerlijk';
- d) Het kind kan vermeend onrecht niet loslaten en gaat er maar over door, houdt er maar niet over op.

SLUIT UIT: Depressie

A8. WRAAKZUCHTIG

1. Is dit kind het type dat wrok koestert?	ODD	TTI26
2. Over het algemeen genomen, zet dit kind het mensen betaald?	V-A8	
3. Heeft dit kind het op school gemunt op één persoon in het bijzonder?		

BEWIJS:

- a) Het iemand betaald zetten;
  - b) b) Plezier beleven aan en lachen om andermans ongeluk;
  - c) c) Hardop voor iedereen, zodat anderen het kunnen horen, iemand wreed beledigen of 'verbaal kleineren' zoals 'Jij bent gewoon stom', 'Jouw adem stinkt echt' en 'Jij bent dik en lelijk'.
-

NORMOVERSCHRIJDEND-GEDRAGSSTOORNIS (CD)

Agressie gericht op mensen en dieren

A1. PEST

Pest, bedreigt of intimideert vaak anderen

CD
V-A1

TTI27

A2. VECHTPARTIJEN

Begint vaak vechtpartijen

CD
V-A2

TTI28

A3. WAPEN

Heeft een 'wapen' gebruikt dat anderen ernstig lichamelijk letsel kan toebrengen (bijvoorbeeld een knuppel, kei, gebroken fles, mes, vuurwapen)

CD
V-A3

TTI29

OVERWEEG:

Scoren onder CD-A1 'Pest'

A4. MISHANDELT MENSEN

Heeft mensen mishandeld

CD
V-A4

TTI30

A5. MISHANDELT DIEREN

Heeft dieren mishandeld

CD
V-A5

TTI31

A6. STELEN (MET CONTACT)

Heeft in een direct contact een slachtoffer bestolen (bijvoorbeeld iemand van achteren neerslaan, tasjesroof, afpersing, gewapende overval)

CD
V-A6

TTI32

A7. GEDWONGEN SEKS

Heeft iemand tot seksueel contact gedwongen

CD
V-A7

TTI33

BEWIJS:

- a) opzettelijk iemand in een hoek drijven om te stelen of te betasten;
- b) de kleding van de ander uittrekken;
- c) het kind laat zijn/haar geslachtsdelen zien;
- d) het kind dwingt de ander zijn/haar geslachtsdelen aanraken.

Vernieling van eigendom

A8. BRANDSTICHTING

Heeft opzettelijk brand gesticht met de bedoeling ernstige schade te veroorzaken

CD
V-A8

TTI34

A9. VANDALISME

Heeft opzettelijk eigendommen van anderen vernield (anders dan door brandstichting)

CD
V-A9

TTI35

Leugenachtigheid of diefstal

A10. INBREKEN

Heeft ingebroken in iemands huis, gebouw of auto

CD
V-A10

TTI36

A11. INSTRUMENTEEL LIEGEN

Liegt vaak om goederen of gunsten van anderen te krijgen of om verplichtingen uit de weg te gaan (bijvoorbeeld oplichting)

CD
V-A11

TTI37

A12. STELEN (ZONDER CONTACT)

Heeft zonder direct contact met het slachtoffer voorwerpen van waarde gestolen (bijvoorbeeld winkeldiefstal maar zonder in te breken, valsheid in geschrifte)

CD
V-A12

TTI38

Ernstige schendingen van regels

A13. WEGBLIJVEN

Blijft vaak, ondanks het verbod van de ouders, 's nachts van huis weg, beginnend voor het dertiende jaar

CD
V-A13

TTI39

A14. WEGLOPEN

Is ten minste tweemaal van huis weggelopen en 's nachts weggebleven (of eenmaal gedurende een langere periode zonder terug te keren)

CD
V-A14

TTI40

A15. SPIJBELEN

Spijbelt vaak, beginnende voor het dertiende jaar

CD

TTI41

V-A15

SLUIT UIT:

Separatie Angst of Schoolfobie

INTERNALISERENDE STOORNISSEN EN ANDERE PROBLEMEN**DEPRESSIE**

5. Hoe is de stemming van dit kind? Zou u hem/haar in het algemeen beschrijven als een vrolijk of somber kind?
6. Verandert zijn/haar stemming gedurende de dag?
(INDIEN STEMMINGSVERANDERINGEN, VRAAG DAN BIPOLAIR UIT)
7. Kunt u of kunnen zijn/haar leeftijdgenoten hem/haar aan het lachen maken en plezier met hem/haar plezier maken?
8. Heeft dit kind ooit kleinerende opmerkingen over zichzelf gemaakt (bv. 'Ik ben niets waard')?

DEPRESSIE

TTI42

BEWIJS:

Depressieve stemming of verminderde interesse of plezier in de meeste activiteiten
 Prikkelbare stemming
 Gevoelens van tekortschieten, waardeloosheid
 Suicidegedachten

SEPARATIEANGST

SEP. ANGST

TTI43

BEWIJS:

Buitensporig van streek indien gescheiden van de ouders of andere belangrijke hechtingsfiguren;
 Maakt zich zorgen dat hechtingsfiguren iets overkomt of niet terug komen;
 Aanhoudende weigering of aarzeling om naar school of elders te gaan vanwege separatieangst;
 Overmatige angst om alleen te zijn of zonder de leerkracht of andere volwassenen; Herhaaldelijk klagen over lichamelijke symptomen- buikpijn, hoofdpijnen, etc. – indien scheiding in het vooruitzicht is.

GEGENERALISEERDE ANGST

1. Zou u dit kind als een piekeraar omschrijven?
2. Hoe vaak heeft dit kind bevestiging van u nodig (in het algemeen/om zijn/haar werk te doen)?
3. Is dit kind een perfectionist?

GEGEN.
ANGST

TTI44

BEWIJS:

De meeste dagen buitensporige angst en bezorgdheid over een aantal gebeurtenissen of activiteiten, zoals de schoolprestatie, bekwaamheid;

Moeite met het in de hand houden van de bezorgdheid; Perfectionistisch, heeft de neiging taken opnieuw te doen door een buitensporige ontevredenheid over een 'minder-dan-perfecte' prestatie;

Angst en bezorgdheid die samengaat met symptomen zoals rusteloosheid, moeite met concentreren, gespannen, snel vermoeid.

SOCIALE ANGST

1. Hoe gaat dit kind om met situaties waarbij het moet presteren in het bijzijn van andere kinderen (vraag beantwoorden, spreekbeurt)?
2. Hoe reageert het kind op sociale situaties die mogelijk schaamte kunnen opleveren (verkleed bij gym, samen eten)?
3. Laat dit kind angst zien als het moet presteren? Hoe reageert het op faalervaringen?

SOC ANGST

TTI45

FOBIEËN

(Bv. Bang voor dieren, het donker, hoogtes, etc.; vermijdt het voorwerp of de situatie; interfereert met de normale routines)

FOBIE

TTI46

OBSESSIEF-COMPULSIEF (OCD)

(Bv. Recidiverende en aanhoudende ideeën, gedachten, impulsen, beelden; herhalende gedragingen zoals handen wassen, op volgorde leggen, controleren, tellen)

OCD

TTI47

MOTORISCHE TICS

(Bv. Oogknipperen, tong uitsteken, met de nek trekken, neus ophalen, geluiden uiten)

MOTOR
TICS

TTI48

PSYCHOTISCH

(Bv. Hoort stemmen/ruikt geuren/ziet dingen die anderen niet waarnemen)

PSYCHO-
TISCH

TTI49

EINDE VAN HET INTERVIEW

We zijn nu bijna aan het einde ons gesprek gekomen. U heeft me veel waardevolle informatie gegeven om [naam kind] op school te begrijpen. Ik zou het interview willen afsluiten door u te vragen om iets te zeggen over de mate waarin zijn/haar problemen de vooruitgang en het functioneren op school belemmeren.

BELANGRIJKSTE ZORGEN VAN DE LEERKRACHT

U heeft een verscheidenheid aan zorgen/problemen over [naam kind] beschreven. (vat de belangrijkste gebieden samen)

Heeft u nog andere grote zorgen over [naam kind]? Wat zijn deze?

IMPAIRMENT RATING SCALE – TEACHERS (IRS-t)

Fabiano, G.A., Pelham, W.E., Waschbusch, D., Gnagy, E.M., Lahey, B.B., Chronis, A.M., Onyango, A.N., Kipp, H., Lopez Williams, A. & Burrows-MacLean, L. (2006).

A practical impairment measure: Psychometric properties of the Impairment Rating Scale in samples of children with attention-deficit/hyperactivity disorder and two school-based samples. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 35, 369-385

Bij de volgende vragen is het de bedoeling dat u steeds omschrijft wat u als uw leerling's belangrijkste probleem ziet op dit gebied in de laatste drie maanden. Geef daarna aan in welke mate de problemen van uw leerling invloed hebben op dit gebied en hoe groot de behoefte aan behandeling is door middel van een cijfer op een schaal van 0 tot en met 6. Een 0 betekent 'geen invloed en geen noodzaak voor behandeling' en een 6 betekent 'extreme mate van invloed en zeker noodzaak voor behandeling'. Daarna vraag ik u om in een steekwoord aan te geven door welk probleemgebied/door welk gedrag van uw kind u dit cijfer geeft.

Voorbeeld: *In welke mate beïnvloeden de problemen van uw kind zijn/haar leerprestaties op school? Antwoord: Een 6: Hij is erg ongeconcentreerd. Hij let niet op in de klas en maakt zijn taken niet af. Hij vergeet om opdrachten op te schrijven, neemt niet de benodigde boeken mee en weet niet hoe hij aan zijn huiswerk moet beginnen omdat hij niet oplet in de klas. Zijn cijfers worden ook steeds slechter hij dreigt te blijven zitten.*

Vraag	Cijfer
1. In welke mate beïnvloeden de problemen van het kind zijn/haar relaties met andere kinderen?	_____
Ongeacht of uw kind wel of niet populair is bij leeftijdgenoten, heeft hij/zij een speciale, hechte 'beste vriend of vriendin' die hij/zij langer dan een paar maanden heeft?	Ja
	Nee
2. In welke mate beïnvloeden de problemen van het kind zijn/haar relatie met de leerkracht?	_____
3. In welke mate beïnvloeden de problemen van het kind zijn/haar schoolprestaties?	_____
4. In welke mate beïnvloeden de problemen van het kind uw klas in het algemeen?	_____
5. Hoe beïnvloeden de problemen van het kind zijn/haar zelfvertrouwen?	_____
6. Kunt u een cijfer geven voor de algehele ernst van de problemen voor het functioneren van het kind en de algehele noodzaak voor behandeling?	_____

VERGELIJKING MET/ZONDER MEDICATIE

[indien van toepassing:] Is er nog iets dat u wilt toevoegen over de verschillen in zijn/haar gedrag wanneer hij/zij geen medicatie gebruikt in vergelijking met wanneer hij/zij wel medicatie gebruikt?

CHRONICITEIT VAN DE PROBLEMEN

1. Zijn, vanuit uw kennis van het schoolsysteem, de problemen dit jaar of in voorgaande jaren begonnen?
2. In welke mate lijdt hij/zij onder deze moeilijkheden?
3. In welke mate zijn deze moeilijkheden een belasting voor u en/of de leerlingen in de klas?

ANDERE INFORMATIE

1. Is er nog andere informatie die u met me wilt delen?
2. Heeft u nog vragen voor mij?

Dan is dit het einde van het interview. De informatie die u heeft gegeven helpt ons erg om het gedrag van [naam kind] te begrijpen en zal ons een duidelijker beeld geven van [naam kind].

Hartelijk dank voor uw tijd en hulp!
